

I avui, podem menjar?

Cartell de la Conselleria de Proveïments per promoure l'intercanvi de productes amb la ciutat durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939)

Autor: Carles Fontserè. Referència: ANC1-151-N-94.

Codi doc. ANC@ula: 4086

Objectius

- 1- Fer una recerca sobre la situació alimentària de la població civil durant la Guerra Civil espanyola a partir dels documents d'arxiu.
- 2- Identificar correctament els documents d'arxiu i aprendre a extreure'n la informació que ens aporten en relació al nostre objectiu de recerca.
- 3- Relacionar la informació procedent de diversos tipus de fonts (primàries i secundàries).
- 4- Reconèixer les característiques de la producció i distribució d'aliments essencials a l'Espanya de mitjans dels anys 30.
- 5- Analitzar les diferències que hi havia entre els dos bàndols de la Guerra Civil espanyola en relació a les possibilitats d'accedir als aliments més bàsics.
- 6- Aprofundir en el coneixement de la vida quotidiana durant la Guerra Civil espanyola.

Descripció de l'activitat

Aquesta proposta didàctica es compon d'un conjunt d'activitats en què s'utilitzen les fonts primàries (documentació d'arxiu) i les fonts secundàries com a instruments bàsics per a l'obtenció d'informació i l'aproximació a l'objectiu marcat en aquesta recerca: estudiar i entendre les condicions de vida de la població civil durant la Guerra Civil espanyola, a partir de l'anàlisi de la qüestió alimentària.

El treball, doncs, consisteix que l'alumne vagi completant les diverses activitats que se li plantegen al llarg de tot el dossier, les quals pretenen guiar-lo en l'assoliment de nous coneixements sobre el tema que es tracta. Al final, l'alumne haurà de ser capaç de sintetitzar tot allò que ha anat descobrint i aprenent i plasmar-ho en un text d'elaboració pròpia.

Recursos emprats

3 documents no textuais que es conserven en els fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya i que es poden consultar a través de l'aplicació [ANC@ula](#). Així mateix, la proposta incorpora dues fonts secundàries (mapes).

Temporització

2 a 3 sessions

Alumnat a qui s'adreça especialment

Alumnes de 4t d'ESO i 2n de Batxillerat

Aspectes didàctics i metodològics

La proposta didàctica parteix de l'anàlisi de la producció i distribució dels productes alimentaris bàsics durant la Guerra Civil espanyola, amb la intenció que els alumnes puguin veure on es concentraven les zones més i menys productores de cereals. Hem de tenir en compte que els cereals, en especial el blat, constituïen un dels productes essencials de la dieta del moment, especialment pels aliments que es podien elaborar a partir d'ells, com el pa. Per tant, resulta interessant començar aquí la nostra recerca, ja que, el fet que una persona pogués o no accedir al menjar depenia de si la zona on es trobava era o no productora de cereals o de si tenia facilitat per rebre'ls. Així doncs, la situació alimentària no era la mateixa per una persona que es trobava a la zona republicana que per una persona que es trobava al cantó nacional. Això és el que es pretén que els alumnes vagin descobrint al llarg de les activitats que es plantegen en aquesta proposta.

Per tant, es tracta que l'alumnat realitzi un treball de recerca a partir de la documentació que es treballa en cadascun dels exercicis d'aquest dossier. Les activitats que es plantegen són molt pautades per tal que l'alumne/a sigui capaç d'anar extraient la informació dels diferents documents seleccionats. La intenció és que, a partir de les seves descobertes i del procés de recerca, pugui anar veient com era l'accés als aliments i les condicions de vida a cada bàndol de la Guerra Civil.

Abans de començar les activitats, el professor hauria de fer una explicació general de la Guerra Civil espanyola perquè l'alumnat pugui contextualitzar les activitats que farà. També aquí, seria recomanable que el professor donés les directrius bàsiques sobre la manera de realitzar les activitats.

Les activitats didàctiques d'aquesta proposta són aplicables tant per al treball individual com en grup. Es divideixen en tres apartats complementaris entre ells:

- Producció i distribució d'aliments
- L'escassetat alimentària: cues i racionament
- Les ajudes internacionals

En el treball individual, cada alumne realitzaria les activitats, potenciant així el treball autònom. Si s'opta per la feina en grups col·laboratius, es recomana que cada membre del grup (de 3 persones màxim) esculli un dels apartats de la proposta i realitzi les activitats que

es troben en ell. Al finalitzar la tasca, cada membre del grup hauria d'explicar el resultat dels seus exercicis als altres companys i, conjuntament, elaborarien la síntesi final (aquesta síntesi també pot fer-se de forma individual, un cop posat en comú tot allò que han après tots els companys). Es podria dedicar part de l'última sessió a llegir i comentar les conclusions extretes pels diferents grups o alguns d'ells.

Per últim, les activitats d'aquesta proposta es poden utilitzar de manera aïllada, però es recomana fer-ne un ús en conjunt per tenir una visió completa del tema que es treballa.

Continguts, competències i processos que es treballen de forma destacada

En relació als continguts, aquesta proposta didàctica es centra en analitzar:

- La producció i distribució dels aliments a Espanya a mitjans dels anys 30.
- L'accés als aliments en cadascun dels bàndols de la Guerra Civil espanyola (1936-1939).
- La vida quotidiana en context de guerra.

Al llarg de les activitats es treballen específicament les següents competències:

- Tractament de la informació i competència digital
- Aprendre a aprendre
- Autonomia i iniciativa personal
- Competència social i ciutadana

Finalment, es promou l'observació i anàlisi de fonts documentals com a font d'informació i el desenvolupament i l'aplicació del pensament científic per interpretar-les i per assolir la formació del propi coneixement.

Documents adjunts

[Activitats didàctiques](#)